

matura 2023

Zmiany i kluczowe strategie

Analiza:

które zmiany są ważne
w Twojej klasie?

Strategie:

co zmienić w Twoim
sposobie uczenia?

Materiały:

z czego warto
skorzystać?

Dr Grzegorz Śpiewak
Dr Karolina Kotorowicz-Jasińska

macmillan
education

Spis treści

Wstęp	2
Część 1. Kluczowe dokumenty – czyli: co naprawdę porównujemy?	3
Część 2. Ogólny poziom wymagań	4
2.1. Poziom trudności w skali CEFR/ESOKJ	4
2.2. Liczba zadań do wykonania	4
2.3. Rola zadań otwartych	5
2.4. Co z tego wynika dla pracy z uczniami?	5
Część 3. Rozumienie tekstów pisanych	7
3.1. Najistotniejsze zmiany – poziom podstawowy i rozszerzony	7
3.2. Nowe typy zadań – poziom podstawowy i rozszerzony	7
3.3. Co z tego wynika, na czym się skupić w pracy z uczniami?	8
Część 4. Rozumienie ze słuchu	10
4.1. Najistotniejsze zmiany – poziom podstawowy i rozszerzony	10
4.2. Nowe typy zadań – poziom podstawowy i rozszerzony	10
4.3. Co z tego wynika, na czym się skupić w pracy z uczniami?	11
Część 5. Znajomość środków językowych	13
5.1. Najistotniejsze zmiany – poziom podstawowy i rozszerzony	13
5.2. Nowe typy zadań – poziom podstawowy i rozszerzony	13
5.3. Co z tego wynika, na czym się skupić w pracy z uczniami?	14
Część 6. Tworzenie tekstu pisanego	16
6.1. Najważniejsze zmiany – poziom podstawowy	16
6.2. Zmiany w kryteriach oceny – poziom podstawowy	16
6.3. Co z tego wynika, na czym się skupić w pracy z uczniami?	16
Część 7. Inne zmiany warte odnotowania	19
7.1. Waga poszczególnych części arkusza	19
7.2. Losy części ustnej egzaminu	19
7.3. Próg zdawalności	19
7.4. Matura dwujęzyczna	19
Część 8. Podsumowanie, czyli co dalej?	20
Poznaj nowe <i>Repetitorium</i> do matury 2023 i weź udział w programie Pre-Own your Macmillan Repetitorium Matura 2023	21

Wstęp

Przed uczniami szkół ponadpodstawowych – i oczywiście ich nauczycielami – kolejne duże wyzwanie: **egzamin maturalny z języka angielskiego w nowej, zmienionej formule**, która będzie obowiązywać od wiosny 2023 roku. Po raz pierwszy zmierzą się z nim tegoroczni trzecioklasiści, co oznacza, że na przygotowanie mają niewiele więcej niż półtora roku, czasu zatem nie ma zbyt dużo. Nie pomaga również fakt, że uczniowie mają za sobą długie miesiące edukacji zdalnej, z oczywistymi tego konsekwencjami, zwłaszcza dla nauki języka obcego.

Jak zatem optymalnie wykorzystać czas, który mamy do dyspozycji? Które ze zmian w kształcie egzaminu powinny znaleźć odzwierciedlenie w sposobach pracy z uczniami, w doborze materiału językowego i typów ćwiczeń? Na jakich materiałach wspierających warto się oprzeć i jak w pełni wykorzystać ich potencjał?

Znalezieniu odpowiedzi na te ważne pytania służy przewodnik, którego lekturę właśnie Państwo rozpoczynają. Jego zasadniczą część stanowi nasza autorska **analiza kluczowych zmian w wymaganiach egzaminacyjnych**, uzupełniona sugestiami, jak te zmiany przełożyć na codzienną praktykę. W dalszej części tego przewodnika chcemy Państwa zaznajomić z najnowszą odsłoną *Repetitorium* do matury 2023, którą właśnie intensywnie opracowujemy w naszym Macmillanowym zespole ekspertów.

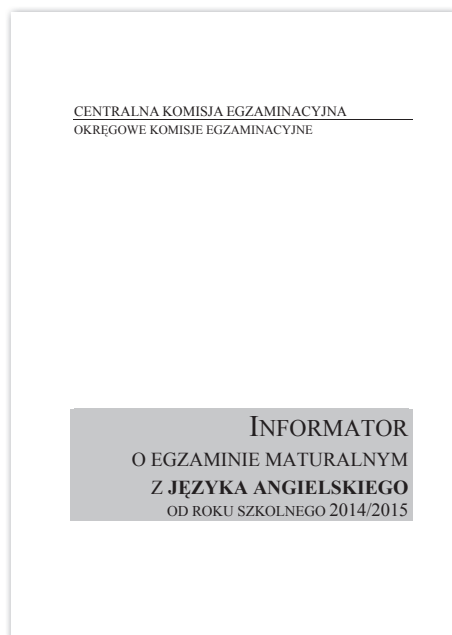
Mamy nadzieję, że **informacje i wskazówki**, jakie zamieściliśmy na kolejnych stronach, pomogą Państwu podjąć przemyślane decyzje co do trybu pracy w najbliższych miesiącach.

Życzymy sukcesów i trzymamy kciuki!

Autorzy

Część 1. Kluczowe dokumenty – czyli: co naprawdę porównujemy?

Analizę porównawczą warto zacząć od samych dokumentów. Jak widać choćby w gorących dyskusjach, toczących się w grupach nauczycielskich w mediach społecznościowych, wcale nie jest oczywiste, o które wersje podstawy programowej tak naprawdę chodzi – a tym samym o które informatory maturalne – i kiedy one wszystkie się właściwie ukazały. Często na przykład można było się natknąć na sformułowanie „ale to już było / tego nie ma w Podstawie Programowej 2015” – nie trzeba chyba dodawać, że akurat takiej „Podstawy” nigdy nie było ... Uporządkujmy zatem tę kwestię:

Informator o egzaminie maturalnym z języka angielskiego od roku szkolnego 2014/2015	Informator o egzaminie maturalnym z języka angielskiego od roku szkolnego 2022/2023
<ul style="list-style-type: none"> • jest on uszczegółowieniem <i>Podstawy Programowej</i> opublikowanej w 2012 roku 	<ul style="list-style-type: none"> • jest on uszczegółowieniem <i>Podstawy Programowej</i> opublikowanej w 2018 roku
<ul style="list-style-type: none"> • poprzedni <i>Informator</i> ukazał się w 2013 roku 	<ul style="list-style-type: none"> • nowy <i>Informator</i> ujrzeliśmy wiosną 2021 roku
<ul style="list-style-type: none"> • pierwszy egzamin maturalny w oparciu o ww. dokumenty odbył się wiosną 2015 roku 	<ul style="list-style-type: none"> • pierwszy egzamin maturalny w oparciu o ww. dokumenty odbędzie się wiosną 2023 roku
<ul style="list-style-type: none"> • ostatni egzamin w tej formule odbędzie się wiosną 2022 roku 	<hr style="width: 20%; margin: auto;"/>

Część 2. Ogólny poziom wymagań

Zanim przejdziemy do analizy zmian poszczególnych części egzaminu maturalnego na obydwu poziomach i przyjrzymy się nowym typom zadań (których, jak się przekonamy, jest naprawdę sporo), na początek rozsądnie będzie prześledzić zmiany, które determinują ogólny poziom trudności matury przed i po zmianie. Jak się zaraz przekonamy, rzeczywista zmiana wynika nie tylko z określenia docelowego poziomu kompetencji językowej zdającego (→ sekcja 2.1.), lecz także ogólnej liczby zadań do wykonania (→ sekcja 2.2.), w tym liczby zadań otwartych na obydwu poziomach (→ sekcja 2.3.).

2.1. Poziom trudności w skali CEFR/ESOKJ

	2015	2023
Poziom podstawowy	B1	B1+/B2*
Poziom rozszerzony	B2	B2+/C1*
Matura dwujęzyczna	C1	C1+/C2*

* dotyczy umiejętności rozumienia ze słuchu i umiejętności rozumienia tekstu pisanego

Jak widać, ogólny oczekiwany poziom kompetencji zostaje podniesiony o ½ poziomu w skali CEFR/ESOKJ w przypadku umiejętności **tworzenia tekstu** (mówionego i pisanego) i o cały jeden poziom w przypadku umiejętności **rozumienia tekstu** (mówionego i pisanego). Zgodnie z logiką podejścia *Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego*, to podniesienie poziomu należy rozumieć przede wszystkim w kategoriach **ilości i stopnia złożoności informacji** językowej, z którą musi się zmierzyć zdający (a nie jedynie z większą liczbą trudniejszych słówek czy szerszym zakresem struktur gramatycznych), co omówimy szczegółowo w dalszej części tego przewodnika.

Matura 2023 będzie bezdyskusyjnie trudniejsza także z powodu liczby zadań, które będzie musiał wykonać zdający, co pokazujemy w sekcji 2.2. poniżej.

Warto też zaznaczyć, że opisany powyżej wzrost oczekiwań co do ogólnego poziomu kompetencji komunikacyjnej to **jedyna zmiana, jaka dotyczy części ustnej matury 2023** – nowy *Informator o egzaminie maturalnym z języka angielskiego od roku szkolnego 2022/2023* nie wprowadza żadnych innych zmian w formule i kryteriach oceniania tej części egzaminu.

2.2. Liczba zadań do wykonania

Aby przekonać się o tej istotnej zmianie, wystarczy zestawić całkowite liczby jednostek testowych (ang. *test items*) w obydwu wersjach egzaminu dojrzałości.

	2015	2023
Poziom podstawowy	40	48
Poziom rozszerzony	37	47

Wzrost ogólnej liczby tych jednostek w nowym *Informatorze* wynika z faktu, że mamy w nim:

- o 1 całe zadanie więcej na rozumienie tekstu pisanego,
- o 1 całe zadanie więcej na znajomość środków językowych,
- niektóre zadania zostały wydłużone o kilka jednostek (*items*): od 1 do 3.

Przy czym trzeba podkreślić, że **nie ulega zmianie ogólna ilość czasu** przewidziana na napisanie całego egzaminu – a zatem liczba minut na wykonanie każdej z tych wiązek zadań i każdej jednostki testowej całkiem realnie maleje!

I, jak się za chwilę przekonamy w sekcji 2.3., twórcy nowej matury 2023 bynajmniej na tym nie poprzestali. Istotnej zmianie ulegają bowiem także typy zadań, z którymi będą mierzyć się zdający – i to na obydwu poziomach nowego egzaminu.

2.3. Rola zadań otwartych

I znów przyjrzyjmy się danym liczbowym:

	2015	2023
Poziom podstawowy	<ul style="list-style-type: none"> • TYLKO wypowiedź pisemna 	<ul style="list-style-type: none"> • co najmniej 1 zadanie na rozumienie ze słuchu
Poziom rozszerzony	<ul style="list-style-type: none"> • co najmniej 1 zadanie w części na znajomość środków językowych • wypowiedź pisemna 	<ul style="list-style-type: none"> • co najmniej 1 zadanie na rozumienie tekstów pisanych • co najmniej 1 zadanie na znajomość środków językowych • wypowiedź pisemna

Jak widać, **zadań otwartych nie da się uniknąć** nie tylko na poziomie rozszerzonym, lecz także – i to jest samo w sobie niemal rewolucją – na poziomie podstawowym. Jest to oczywiście konsekwencją wprowadzenia do systemu oświaty publicznej egzaminu ósmoklasisty, na którym, jak pamiętamy, pojawiają się zadania otwarte, trudno zatem byłoby z nich zrezygnować pod koniec kolejnego etapu kształcenia. Nie zmienia to jednak faktu, że wśród wspomnianej w sekcji 2.2. większej liczby jednostek testowych znajdują się zadania, które zawsze były uważane za trudniejsze, a przy tym bardziej czas- i pracochłonne dla zdających.

2.4. Co z tego wynika dla pracy z uczniami?

Nie da się ukryć, że podwyższenie poziomu trudności na egzaminie maturalnym daje nam zielone światło do tego, aby nieco „podkręcić” wymagania w klasie. Można to osiągnąć na kilka sposobów. Po pierwsze, pojawienie się zadań otwartych już na poziomie podstawowym oznacza, że powinniśmy wymagać od uczniów poprawnego, a co za tym idzie uważnego zapisywania zdań czy informacji. Nie chodzi tutaj jedynie o zwrócenie uwagi na ortografię czy gramatykę podczas tworzenia wypowiedzi pisemnej, lecz także o **poprawność językową zapisu odpowiedzi** w zadaniach otwartych. Warto przyzwyczajać uczniów do sprawdzania odpowiedzi na pytania do tekstów pod względem językowym, m.in. wprowadzając ćwiczenia typu *self-correction* i *peer correction*.

Po drugie, odpowiadając na podniesienie wymagań w zakresie czytania i słuchania ze zrozumieniem, warto tak organizować pracę z tekstem, aby nie kończyła się ona na udzieleniu odpowiedzi na pytania sprawdzające jego zrozumienie. Skoro teksty mają być trudniejsze pod względem językowym, dobrze byłoby skupiać uwagę uczniów na **najtrudniejszych środkach językowych z danego tekstu**. Można poprosić uczniów o przetłumaczenie wybranych zdań z zaawansowanymi strukturami na język polski lub o wyszukanie oraz wyjaśnienie zaawansowanych słów lub zwrotów.

Fish for words

5 Match the words from the box with the verbs below to make the correct expressions. How good are you at these activities?

ideas outside the box alternatives a problem
creatively from different perspectives
in the right direction a dilemma

1 generate/come up with _____
2 think _____
3 solve/work out _____

Fish for words

6 Replace the words in bold with their synonyms in the box. Then answer the questions.

throw away full of things cleanliness
perfectly clean chores

1 Do you know anyone who likes doing **household duties** _____?
2 How important is **tidiness** _____ to you?
3 Is your desk often **cluttered** _____?
4 What does a **spotless** _____ house say about its owner?
5 Is it easy for you to **get rid of** _____ things?

Źródło: nowe *Repetitorium* do matury 2023, strona 10 i 26.

Po trzecie, ważniejsze niż dotychczas stanie się **wyznaczanie limitu czasu** na wykonanie różnych zadań w klasie. Biorąc pod uwagę to, że uczeń będzie musiał zrobić więcej zadań w tym samym czasie, zarządzając pracą na lekcji, możemy dawać uczniom relatywnie krótszy czas na poszczególne zadania. Oznacza to na przykład, że na zadanie z dziesięcioma punktami możemy wyznaczyć ośmiominutowy limit czasu.

Podniesione wymagania na egzaminie dojrzałości można potraktować jako zachętę do łączenia komunikacji z precyzją językową. Bardziej niż dotąd musimy pamiętać o reagowaniu na błędy i udzielaniu konstruktywnej informacji zwrotnej oraz **wymagać od uczniów użycia bardziej zaawansowanych środków językowych w komunikacji**. Powinniśmy wykorzystać takie momenty podczas lekcji, w których możemy, niejako przy okazji, podnosić świadomość językową licealistów.

Grammar Playout CZASY PERFECT

A Find examples of sentences with the perfect tenses in exercises 4 and 5 on page 48. Explain the use of a perfect tense in each of these sentences. If necessary, consult the grammar reference section on page 262.

B Translate the sentences into English.

- 1 Rozmawiamy już godzinę i jeszcze nie podjęliśmy żadnych decyzji.
- 2 Właśnie dołączyłem do nowej klasy.
- 3 Kiedy dotarłam do szkoły, warsztat się już rozpoczął.
- 4 Wszystkie dodatkowe lekcje dużo ich nauczyły – ich oceny są teraz świetne.
- 5 Jak długo jesteś uczniem w tej szkole?

Grammar ► p. 262

Źródło: nowe *Repetitorium* do matury 2023, strona 49.

Część 3. Rozumienie tekstów pisanych

W tej i kolejnych częściach naszego przewodnika przedstawimy najpierw najważniejsze i najciekawsze zmiany w układzie poszczególnych części egzaminu, następnie omówimy zwięźle nowe typy zadań, a na koniec zastanowimy się, co te wszystkie nowości oznaczają dla Państwa, jeśli chodzi o strategie i techniki pracy z uczniami w klasie.

3.1. Najistotniejsze zmiany – poziom podstawowy i rozszerzony

Pierwsza istotna zmiana dotyczy samej ilości tekstu, który zdający muszą przetworzyć, aby wykonać zadania testowe. Porównajmy dotychczasową i nową wersję egzaminu pod tym względem:

	2015	2023
Poziom podstawowy	900-1200 wyrazów	1200-1450 wyrazów
Poziom rozszerzony	1300-1600 wyrazów	1600-1800 wyrazów

Już na pierwszy rzut oka widać, że od roku 2023 zdający egzamin na poziomie podstawowym będą musieli poradzić sobie z ilością tekstu, która jest niemal taka, jak na obecnym poziomie rozszerzonym. Ale nie tylko na tym polegają istotne zmiany. Większa ilość tekstu powoduje, że niektóre zadania – już na poziomie podstawowym – wymagają przeczytania aż **czterech różnych tekstów** (na przykład ogłoszenie, odpowiedź na to ogłoszenie, fragment artykułu z wykresem i wymiana wiadomości tekstowych SMS).

Kolejna nowość, dotycząca obydwu poziomów egzaminu w nowej formule: **do jednego zestawu tekstów pojawiają się dwa zadania**. Jedno z nich jest z reguły zamknięte (na przykład dobieranie zdań do tekstów), a drugie otwarte (na przykład uzupełnianie jeszcze jednego tekstu – na podstawie informacji z czterech wcześniejszych). Warto zauważyć, że przy tej okazji testowane będą m.in. **nowe (mikro)umiejętności przetwarzania tekstu**, wymienione w *Podstawie Programowej 2018*, na przykład odróżnianie faktów od opinii, interpretowanie materiałów wizualnych czy przekazywanie w języku polskim treści wyrażonych w języku obcym.

3.2. Nowe typy zadań – poziom podstawowy i rozszerzony

Zanim przejdziemy do omówienia nowych typów zadań, zaznaczmy, że póki co nie dysponujemy przykładowym arkuszem egzaminacyjnym do matury 2023 (pojawi się on, zgodnie z zapowiedziami CKE, w grudniu 2021 roku), a jedynie *Informatorem* o nowym egzaminie. To bardzo ważne, gdyż autorzy tego dokumentu podkreślają wielokrotnie, że zadania zamieszczone w tym *Informatorze* mają jedynie **charakter przykładowy**, co oznacza, że:

- [i] zadania te nie stanowią pełnego zbioru możliwych typów ani tym bardziej wspomnianego pełnego arkusza modelowego;
- [ii] niektóre typy zadań zostały zilustrowane konkretnym przykładem w *Informatorze*, a inne są jedynie wymienione;
- [iii] *Informatory* do innych języków nowożytnych zawierają w niektórych przypadkach typy zadań, które nie zostały pokazane w *Informatorze* do języka angielskiego.

By jak najbardziej ułatwić Państwu to niełatwe zadanie, poniżej zbieramy wszystkie dostępne informacje w jednym miejscu. I tak:

NOWE TYPY ZADAŃ – POZIOM PODSTAWOWY	
Typy zadań <u>pokazane</u> w <i>Informatorze</i> nt. matury 2023 z j. angielskiego	Typy zadań jedynie <u>wymienione</u> w <i>Informatorze</i> nt. matury 2023 z j. angielskiego
<ul style="list-style-type: none"> • zadania oparte na 4 tekstach • dwa zadania do jednego zestawu tekstów (1 zamknięte, 1 otwarte) 	<ul style="list-style-type: none"> • pytania otwarte do tekstu/tekstów
NOWE TYPY ZADAŃ – POZIOM ROZSZERZONY	
Typy zadań <u>pokazane</u> w <i>Informatorze</i> nt. matury 2023 z j. angielskiego	Typy zadań jedynie <u>wymienione</u> w <i>Informatorze</i> nt. matury 2023 z j. angielskiego
<ul style="list-style-type: none"> • dwa zadania do jednego zestawu tekstów (1 zamknięte, 1 otwarte) • uzupełnianie streszczenia tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • pytania otwarte do tekstu/tekstów

Warto dodać, że w przypadku poziomego rozszerzonego przykładowy zestaw tekstów to dwa **bardzo długie teksty**, do których zaprojektowano dwa zadania (podobnie jak na poziomie podstawowym): jedno zadanie zamknięte (na przykład na wybór wielokrotny) oraz jedno zadanie otwarte (na przykład na uzupełnianie zdań). I przy tej okazji, o czym wspomnieliśmy już w sekcji 3.1. powyżej, testowane są nowe umiejętności, wymienione w *Podstawie Programowej 2018* – tu: układanie informacji w określonym porządku (*Which of the following happened first chronologically*), a także rozróżnianie informacji wyrażonych pośrednio i znaczeń przenośnych (*In the title, the author refers to the clock as “considerate” because...*).

3.3. Co z tego wynika, na czym się skupić w pracy z uczniami?

Pojawienie się nowych typów zadań wymaga od nas, aby w sposób **strategiczny** pokazać uczniom **techniki wykonywania poszczególnych zadań**. Budujmy obycie testowe u naszych uczniów. Pokażmy im, jak mądrze podejść do uzupełniania konkretnych luk, analizowania zdań, które trzeba uzupełnić, czy też po prostu do czytania poszczególnych typów tekstów. W rozwiązywaniu zadań maturalnych z pewnością pomoże zwrócenie uczniom uwagi na to, jaki rodzaj informacji należy podać w lukach w danym zadaniu lub czym różni się informację ogólną od szczegółowych.

GET SMARTER

W zadaniach wielokrotnego wyboru, niektóre pytania mogą wymagać m.in.: określenia głównej myśli oraz wyciągnięcia wniosków z treści nagranej wypowiedzi.

Główna myśl to temat, któremu mówiący poświęca najwięcej uwagi. Poszukując jej, nie daj się zwieść wątkom pobocznym. Wyciąganie wniosków wymaga analizy treści nagrania, często w oparciu o informacje niewyrażone bezpośrednio. Pytania sprawdzające umiejętność wyciągania wniosków to np.: *Co mówiący miał na myśli? Co zamierza zrobić? Kim jest? Jakie są jego/jej odczucia?*

GET SMARTER

Zadanie, w którym należy uzupełnić tekst w formie tabeli testuje umiejętność znajdowania informacji szczegółowych dotyczących m. in. miejsca, czynności, daty, godziny lub nazwy czy imienia. Część informacji będzie już podana, a Twoim zadaniem będzie dokładne wysłuchanie nagrania i uzupełnienie brakujących danych. Pamiętaj, że wpisywane przez Ciebie słowo lub wyrażenie musi pasować do luki oraz być poprawne gramatycznie i ortograficznie.

Źródło: nowe *Repetytorium* do matury 2023, strona 10 i 42.

Ponadto zadania otwarte na czytanie ze zrozumieniem wymagają od uczniów nowych mikroumiejętności. Jedną z nich jest niewątpliwie **parafrazowanie**. Uzupelnianie luk w tekście lub w zdaniach z pewnością nigdy nie będzie wymagało od ucznia przepisania fragmentu tekstu – brakująca informacja musi być wyrażona innymi słowami niż te, które są użyte w tekście. Warto zatem zachęcać uczniów do parafrazowania pojedynczych zdań z tekstów w podręczniku. Możemy, na przykład, zapisać na tablicy sparafrazowane zdania z tekstu i poprosić uczniów o wyszukanie w nim zdań będących synonimami tych na tablicy. Warto również wymagać od uczniów opisywania treści przeczytanego tekstu własnymi słowami czy streszczania akapitów jednym zdaniem. Takie ćwiczenia nie tylko pomogą uczniom w rozwijaniu umiejętności parafrazowania, lecz także nauczą zwięzłego przekazywania głównej myśli autora, co jest jednym z aspektów umiejętności mediacji językowej.

W przypadku innych nowych mikrosprawności, takich jak wyciąganie wniosków czy rozpoznawanie informacji wyrażonych pośrednio i znaczeń przenośnych, pomocna może okazać się **pogłębiona analiza tekstów z podręcznika**. Tak jak pisaliśmy wcześniej, praca z tekstem nie musi kończyć się zadaniem typu *comprehension check*, a uczeń może dokonać własnej interpretacji tekstu, na przykład odnosząc jego treść do własnego życia.

Wrap it up

6 Work in pairs. Think of an idea you would like to implement in the future. Use the Three Chairs technique to evaluate it.

Wrap it up

5 Work in pairs. Do you space out your study time or hit the books just before the exam? Why?

Źródło: nowe *Repetitorium* do matury 2023, strona 10 i 44.

Rozwijanie sprawności czytania ze zrozumieniem pod kątem egzaminu to nie tylko strategie wykonywania poszczególnych typów zadań, ale przede wszystkim uczenie pogłębionego przetwarzania informacji. W tym celu możemy zachęcać uczniów do **przedstawienia treści tekstu w innej formie, na przykład tabeli czy notatki**. Możemy też wykorzystywać teksty do określonych celów komunikacyjnych, czyli poprosić uczniów o napisanie e-maila do kolegi czy przeprowadzenie dyskusji w klasie w oparciu o informacje z tekstu.

Część 4. Rozumienie ze słuchu

4.1. Najistotniejsze zmiany – poziom podstawowy i rozszerzony

Podobnie jak w przypadku umiejętności rozumienia tekstów pisanych, na początek porównajmy samą ilość tekstu, z którą musi się zmierzyć zdający:

	2015	2023
Poziom podstawowy	20 min	25 min
Poziom rozszerzony	25 min	30 min

Jak widać, czas przewidziany na odtworzenie nagrań zostanie istotnie wydłużony – o $\frac{1}{4}$ w przypadku egzaminu na poziomie podstawowym i o $\frac{1}{5}$ na poziomie rozszerzonym. Przy czym należy zaznaczyć, że te **dotychczasowe minuty realnie zmniejszą ilość czasu na wypełnienie arkusza**, gdyż – jak pisaliśmy w sekcji 2.2. powyżej – całkowita długość egzaminu nie ulegnie zmianie.

Oczywiście zwiększony stopień trudności tej części egzaminu bierze się również z faktu, że **podnosi się poziom wyrafinowania językowego** tekstów do wysłuchania, zgodnie z ogólnym projektowanym poziomem matury 2023 w skali ESOKJ. Tę różnicę łatwo zauważyć, analizując zakres słownictwa transkryptów nagrań przykładowych w *Informatorze* – jest ono zdecydowanie trudniejsze niż dotąd, zwłaszcza na poziomie rozszerzonym. Do wniosków, jakie stąd płyną, wrócimy poniżej, w sekcji 4.3. Zanim to nastąpi, przyjrzyjmy się zmianom w typach zadań.

4.2. Nowe typy zadań – poziom podstawowy i rozszerzony

Podobnie jak w przypadku rozumienia tekstów pisanych, w tabelach poniżej zbieramy wszystkie dostępne informacje o nowych typach zadań, zarówno te, których przykłady mamy w *Informatorze* z języka angielskiego, jak i te, które zamieszczono w informatorach do innych języków; dopisujemy także typy zadań, których przykładów brak, ale zostały wspomniane w tekście *Informatora*:

NOWE TYPY ZADAŃ – POZIOM PODSTAWOWY	
Typy zadań <u>pokazane</u> w <i>Informatorze</i> nt. matury 2023 z j. angielskiego	Typy zadań jedynie <u>wymienione</u> w <i>Informatorze</i> nt. matury 2023 z j. angielskiego
<ul style="list-style-type: none"> • uzupełnianie formularza • uzupełnianie tabeli 	<ul style="list-style-type: none"> • pytania otwarte do tekstu/tekstów

Jeśli przyjrzymy się konkretnym zadaniom przykładowym w *Informatorze*, od razu zauważymy, że zdający musi podać mnóstwo szczegółów, na przykład liczebników, zapisując cyfry numeru telefonu pełnymi wyrazami. Niemal w każdym z tych zadań zdający musi wykazać się umiejętnością **przetwarzania informacji językowej** („zmiana formy przekazu ustnego”).

NOWE TYPY ZADAŃ – POZIOM ROZSZERZONY

Typy zadań <u>pokazane</u> w <i>Informatorze</i> nt. matury 2023 z j. angielskiego.	Typy zadań jedynie <u>wymienione</u> w <i>Informatorze</i> nt. matury 2023 z j. angielskiego.
<ul style="list-style-type: none"> • uzupełnianie zdań, odnoszących się do tekstu/tekstów • uzupełnianie formularza 	<ul style="list-style-type: none"> • pytania otwarte do tekstu/tekstów

Warto przyjrzeć się uważnie zadaniom przykładowym dla poziomu rozszerzonego pod względem stopnia zaawansowania leksyki oraz stopnia przetworzenia informacji językowej, którego musi dokonać zdający. Na przykład uczeń słyszy fragment: *his task was to visually document*, który musi zostać sparafrazowany w tekście zadania na: *he was responsible for taking photos* – mamy tu zatem do czynienia z głęboką zmianą leksykalną i składniową. Dużo do myślenia na temat rzeczywistego docelowego poziomu trudności tej części egzaminu maturalnego dają także, użyte w jednym z nagrań, słówka i zwroty w rodzaju: *circumnavigate, longitude czy pacing anxiously*.

4.3. Co z tego wynika, na czym się skupić w pracy z uczniami?

Rozumienie ze słuchu jest jedną z tych umiejętności, z którymi uczniowie mają najczęściej problemów. Nauczyciele od zawsze chyba narzekali na niski poziom zrozumienia tekstów mówionych oraz problemy z udzielaniem odpowiedzi na pytania do nagrań. Można się spodziewać, że wraz z podniesieniem poziomu trudności zarówno tekstów, jak i zadań maturalnych, problem ten zapewne się pogłębi.

Chcąc jak najlepiej pomóc uczniom w ich zmaganiach z tą częścią egzaminu dojrzałości, nie możemy ograniczać pracy nad rozumieniem ze słuchu jedynie do lekcji poświęconych doskonaleniu tych kompetencji. Najlepsze efekty przyniesie takie podejście, w którym **wykorzystujemy okazje, jakie stwarza nam cały podręcznik**. Oznacza to na przykład, że zadania językowe, w których nagrania służą do sprawdzenia poprawności odpowiedzi, można wykorzystać jako materiał doskonalący słuchanie ze zrozumieniem (patrz przykład poniżej). Zanim uczniowie zaczną uzupełniać luki odpowiednimi słowami, możemy zadać im proste pytanie na rozumienie i odtworzyć nagranie. Możemy też poprosić uczniów o wysłuchanie tekstu i streszczenie go własnymi słowami lub o wynotowanie konkretnych dat, nazwisk czy liczb.

5 CD 1.12 Listen to a question and answer session with a psychologist. Complete it with the correct words. Then use some of the expressions in 1–9 to describe your own educational experience.

A: I'm currently (1) an evening course to learn Spanish and I'm really (2) with it. It's hard to (3) on something new after a day at school. We're going on holiday to Spain soon and that's what (4) me originally but maybe it's too much to do, as well as my school work. Should I carry on, do you think?

B: Learning another language is great for your (5) development but if you feel you've taken on too much, then think about your priorities.

C: I'm in my last few months at college and there's a lot of pressure. Sometimes it feels like I'll never get through all the exams. Help!

B: You need to (6) goals for yourself. Think carefully about what you need to (7) for your exams and then **put the plan into** (8) . It's all about (9) . If you try to do too much you'll have a hard time. And don't forget about physical activity and a good night's sleep.

Źródło: nowe *Repetitorium* do matury 2023, strona 39.

To ostatnie zadanie będzie niezwykle cenne w przypadku przygotowania uczniów do nowego typu zadania maturalnego, czyli do uzupełniania tabeli lub formularza. Tak jak pisaliśmy wyżej, jest to jedna z nowości w *Informatorze maturalnym*. Ćwiczeniem, które pomoże nam przygotować uczniów do rozwiązania tego typu zadania, będzie **dyktando**. Zwróćmy uwagę, że zapisywanie zdań dyktowanych przez nauczyciela stawia przed uczniem **podobne wymagania kognitywne** do tych, którym musi sprostać, uzupełniając tabelę lub formularz informacjami **szczegółowymi**, czyli:

- 1) zachować fragmenty wypowiedzi w pamięci krótkotrwałej na tyle długo, aby móc je zapisać,
- 2) dokonać poprawnego zapisu ortograficznego wybranych wyrazów,
- 3) sprawnie zapisywać nazwy własne i liczby,
- 4) poprawnie literować wyrazy.

Można zaryzykować stwierdzenie, że niejedyn licealista będzie miał dużą trudność nawet z tym ostatnim zadaniem, mimo iż wydaje się zupełnie podstawowe. Regularne dyktanda pomogą nam rozwijać właśnie te umiejętności.

Biorąc pod uwagę złożoność leksykalną nagrań, które pojawiły się w nowym *Informatorze maturalnym*, warto wprowadzić na stałe ćwiczenie, które polega na **słuchaniu nagrań autentycznych**, na przykład audycji BBC, wykładów czy podcastów. Nie musimy wcale układać do tego zadań sprawdzających rozumienie, lecz poprosić uczniów o streszczenie wysłuchanego fragmentu (po polsku lub po angielsku) bądź wynotowanie najważniejszych informacji z nagrania. Warto tutaj zaznaczyć, że **sporządzenie notatki do nagrania** to jedno z tych ćwiczeń językowych, które rozwija szereg mikroumiejętności z nowej *Podstawy Programowej*, takich jak głębokie przetwarzanie, krytyczne myślenie czy mediacja.

Część 5. Znajomość środków językowych

Przejdźmy teraz do części egzaminu maturalnego, która (obok umiejętności pisania) budzi największe emocje i historycznie wypada najsłabiej.

5.1. Najistotniejsze zmiany – poziom podstawowy i rozszerzony

Jak wiadomo, pojęcie „środki językowe” ma w założeniu przewyżnić tradycyjny, sztywny podział na słownictwo i struktury gramatyczne, zgodnie z nowoczesną, „sprawnościową” czy „zadaniową” koncepcją kompetencji językowej w ESOKJ/CEFR i *Nowej Podstawie Programowej*. Wbrew temu jednak nowy *Informator maturalny* **podtrzymuje bez zmian ten ostry podział**: na stronach 33–42 otrzymujemy listę, którą autorzy określają wprawdzie „środkami leksykalno-gramatycznymi”, ale określenie to nie kryje niczego innego niż tradycyjna lista struktur gramatycznych, a jej układ jest identyczny z tym zamieszczonym w poprzedniej wersji *Informatora*.

Co ważniejsze, szczegółowa analiza porównawcza *Informatorów* z roku 2013 i 2021 ujawnia kluczowy fakt: poza nieistotnymi zabiegami redakcyjnymi **lista struktur nie uległa żadnej zmianie!** To może budzić zaskoczenie, zwłaszcza gdy wczytamy się w akapit wprowadzający, w którym autorzy dekretnie, że odnoszą się one do zakresu, którego można oczekiwać od absolwenta szkoły ponadpodstawowej na poziomie B1+ (B2 w zakresie rozumienia wypowiedzi) – dla poziomu podstawowego i analogicznie na poziomie B2+ (C1 w zakresie rozumienia wypowiedzi) – dla poziomu rozszerzonego. Jak zatem interpretować fakt, że podniesienie ogólnego poziomu egzaminu o ½ w skali CEFR/ESOKJ nie skutkuje w ogóle rozszerzeniem listy struktur? Czy jest to poniekąd wyrazem konstatacji, że dotychczasowa lista, którą znamy z *Informatora 2013*, była zdecydowanie zbyt obszerna ...?

Tak czy inaczej, **prawdziwe różnice obserwujemy w zakresie wymaganego słownictwa** – co już sygnalizowaliśmy powyżej, w sekcjach poświęconych umiejętnościom receptywnym. Trudniejszą niż dotąd leksykę obserwujemy także w zadaniach na środki językowe. Pojawia się też kilka nowych typów zadań, w których zapewne będzie testowane właśnie ambitniejsze słownictwo. Omawiamy je poniżej.

5.2. Nowe typy zadań – poziom podstawowy i rozszerzony

Podobnie jak w przypadku pozostałych części egzaminu pisemnego, nie wszystkie nowe typy zadań są zilustrowane przykładami w *Informatorze* z języka angielskiego, a jedynie wymienione; niektóre z nich znaleźliśmy jednak w nowych *Informatorach* do języka francuskiego i niemieckiego:

NOWE TYPY ZADAŃ – POZIOM PODSTAWOWY	
<p>Typy zadań <u>pokazane</u> w <i>Informatorze</i> nt. matury 2023 z j. angielskiego lub innych języków</p> <ul style="list-style-type: none"> • zadanie zamknięte: parafraza • zadania otwarte oparte na tekście lub na zdaniach, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ▶ zadanie z lukami ▶ transformacje ▶ gramatyzacja • set leksykalny 	<p>Typy zadań jedynie <u>wymienione</u> w <i>Informatorze</i> nt. matury 2023 z j. angielskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • zadanie zamknięte: wybór wielokrotny na zdaniach • zadanie otwarte: słotwórstwo • zadanie otwarte: częściowe tłumaczenie

Szczególne emocje wzbudza informacja o zadaniach na *set leksykalny* – kolejny dowód na to, że podniesienie ogólnego poziomu trudności znajduje szczególne odzwierciedlenie właśnie w przypadku słownictwa. W tego rodzaju zadaniu luki w dwóch różnych zdaniach należy uzupełnić tym samym wyrazem – zupełna nowość w dotychczasowej praktyce testowania w polskiej szkole publicznej.

NOWE TYPY ZADAŃ – POZIOM ROZSZERZONY

Typy zadań <u>pokazane</u> w <i>Informatorze</i> nt. matury 2023 z j. angielskiego lub innych języków	Typy zadań jedynie <u>wymienione</u> w <i>Informatorze</i> nt. matury 2023 z j. angielskiego
<ul style="list-style-type: none"> zadanie otwarte: set leksykalny (3 zdania do uzupełnienia) 	<ul style="list-style-type: none"> zadanie otwarte: słowotwórstwo (wyrazy do przekształcenia podane w nawiasach) zadanie otwarte: transformacje (bez słów kluczowych)

Analizując nowe typy zadań na poziomie rozszerzonym ponownie warto zwrócić szczególną uwagę na *set leksykalny*: poprzeczkę podnosi tu zarówno fakt, że należy odgadnąć wyraz, który uzupełnia jednocześnie aż trzy różne zdania, jak i fakt, że w przykładzie podanym w *Informatorze* pojawiają się znaczenia przenośne (np. *rough – skin, sea, draft*) czy zaawansowane związki frazeologiczne.

5.3. Co z tego wynika, na czym się skupić w pracy z uczniami?

Powody, dla których powinniśmy jeszcze bardziej pochylić się w klasie nad środkami językowymi, są dwojakie. Po pierwsze, ich znajomość będzie mieć jeszcze większe znaczenie dla rozumienia tekstów. Aby dobrze zrozumieć wypowiedź, zarówno ustną, jak i pisemną, uczeń będzie musiał dysponować szerokim zasobem środków leksykalno-gramatycznych. Ważne jest zatem, żeby metody pracy w tym zakresie nie bazowały na mechanicznej manipulacji samymi formami języka obcego, ale były dobrane w taki sposób, żeby uczeń poznał **znaczenie poszczególnych struktur** oraz **rozpoznawał trudniejsze związki międzywyrazowe**.

Po drugie, w arkuszu maturalnym pojawi się szereg nowych zadań, takich jak zadania otwarte na egzaminie podstawowym czy wspomniany wcześniej *set leksykalny*, które wymagają od ucznia nie tylko rozpoznania czy zrozumienia danej struktury czy kolokacji, lecz także **aktywnego jej użycia**. Jak pomóc uczniom poradzić sobie z tym wyzwaniem? Przede wszystkim powinniśmy kłaść duży nacisk na kolokacje oraz związki wyrazowe, zarówno gramatyczne, jak i leksykalne. W zadaniach, w których uczeń dobiera słowa, konstruując wyrażenia, warto zachęcić uczniów do **stworzenia kolokacji** z wyrazami, których nie wybrali, lub dodanie innych wyrazów do już podanych.

11 VERB-NOUN COLLOCATIONS Complete the teacher's instructions with the correct forms of the verbs in the box.

give (x2) do check work (x2) hand take report
write miss set

- Now, on the project in groups of four and your research online.
- First we'll watch a vlog with a scientist a talk on the pluses and minuses of VR technology, and then I'd like you to an essay about it.
- If you a lot of lessons, you'll be to the headmistress.
- Always remember to your work before you it in – it's the best way to avoid mistakes.
- All students will need to a presentation on the chosen national park before the end of term.
- I will homework later in the lesson and you'll have a chance to in pairs to discuss your ideas.
- If you are considering a gap year, I'll arrange some time to discuss this with you.

Źródło: nowe *Repetitorium* do matury 2023, strona 40.

Podwyższenie poziomu trudności na nowej maturze może stać się pretekstem do regularnego i długotrwałego **podnoszenia świadomości językowej** uczniów. Możemy to robić poprzez:

- 1) porównywanie par wyrazów o podobnym znaczeniu (na przykład *economical/tight-fisted, extravagant/generous*),
- 2) wprowadzanie całości leksykalnych, typowych dla danego kontekstu komunikacyjnego (na przykład *totally convinced, sounds exciting, the picture was taken in*),
- 3) zwracanie uwagi uczniów na zmianę znaczenia wyrazów w zależności od kolokacji, w jakiej występują (na przykład *light meal / light suitcase, give a lift / use a lift*).

Możemy również pokazać, tak jak w przykładzie poniżej, w jaki sposób tworzą kolokacje dwa rzeczowniki, z których pierwszy spełnia funkcję przymiotnika.

EXTENDED

10 **COLLOCATIONS** Translate the words in brackets to complete the sentences

- 1 I have bare floorboards in my bedroom, which look stylish but make the room really cold for my feet. I don't want a (wykładzina dywanowa) but I think I'll get some brightly coloured rugs to make it feel a bit warmer.
- 2 We have (okna z podwójną szybą) in our house in order to stop the noise from the traffic and keep the warmth in.
- 3 Like a lot of buildings today we have a (alarm antywłamaniowy) with a punch-in code, which makes us feel a lot safer. Also, there's a (alarm przeciwpożarowy), in case of fire, but we have to remember to replace the old batteries!
- 4 We need a (poręcz przy schodach) by the steps to the garden. They're steep and my mum slipped down them recently.
- 5 (Panele słoneczne) on the roof are good for the environment and more houses should have them.
- 6 My gran spends a lot of time in her garden. There are flowerbeds all round her back lawn and dad built in a small (oczko wodne) and a rockery by the patio about a year ago. She loves them.

Źródło: nowe *Repetitorium* do matury 2023, strona 24.

Skuteczne może okazać się również stosowanie **analizy porównawczej** poszczególnych struktur (na przykład *How long are you here for?* vs *How long have you been here for?*) oraz tłumaczenie zdań na oba języki.

Część 6. Tworzenie tekstu pisanego

Jak zobaczymy za chwilę, zmiany w tej części egzaminu pisemnego nie są zbyt daleko idące i dotyczą wyłącznie poziomu podstawowego.

6.1. Najważniejsze zmiany – poziom podstawowy

Należy odnotować nieznaczne zwiększenie długości tekstów, które mają tworzyć zdający. Zmiana ta dotyczy wyłącznie poziomu podstawowego:

	2015	2023
Poziom podstawowy	80-130 wyrazów	100-150 wyrazów
Poziom rozszerzony	200-250 wyrazów	Bez zmian: 200-250 wyrazów

Dodatkowym elementem, towarzyszącym wydłużeniu wypowiedzi pisemnej na poziomie podstawowym, jest pojawienie się w zadaniu przykładowym **dwuczłonowego podpunktu** w poleceniu (na przykład „napisz, skąd dowiedziałeś(-aś) się o tej imprezie i jakie były warunki udziału w tym biegu”), co nieznacznie zwiększa stopień skomplikowania tego zadania.

6.2. Zmiany w kryteriach oceny – poziom podstawowy

Opisanym powyżej zmianom w zakresie długości i formy zadania na tworzenie tekstu pisanego na poziomie podstawowym towarzyszy – nieznaczna – modyfikacja kryteriów oceny:

	2015	2023
Treść	4 pkt	5 pkt
Spójność i logika	2 pkt	2 pkt
Zakres środków	2 pkt	3 pkt
Poprawność	2 pkt	2 pkt

Wyżej wymienione kryteria uwzględniają pojawienie się dwuczłonowych podpunktów w poleceniach, przy czym wystarczy, jeśli zdający „nawiązał do jednego członu” / „rozbudował swoją wypowiedź tylko w zakresie jednego członu” / „przynajmniej jeden z członów przedstawił w sposób bardziej szczegółowy”, aby móc uznać, że cały dwuczłonowy podpunkt został zrealizowany (patrz str. 20 nowego *Informatora*).

6.3. Co z tego wynika, na czym się skupić w pracy z uczniami?

Zmianą w tej części egzaminu, która powinna mieć realny wpływ na wybór metody pracy z uczniem, jest niewątpliwie modyfikacja punktacji – pokazuje ona, na co położyć większy nacisk w klasie. Zwiększenie liczby punktów za treść oraz zakres środków językowych wyraźnie pokazuje, że powinniśmy skupiać nasze działania edukacyjne na tym, **co uczeń ma napisać i jak ma to zrobić**.

Zacznijmy od kryterium: co uczeń ma napisać. Bardzo często zdarza się, że uczniowie mają problem z tworzeniem wypowiedzi pisemnej, ponieważ nie mają pomysłu na treść, czyli zwyczajnie nie wiedzą, o czym napisać. Kiedy w poleceniu czytają: „niedawno uczestniczyłeś w ciekawym wydarzeniu kulturalnym”, po prostu nie mają pomysłu na to, o jakim wydarzeniu pisać. Warto zatem pokazać uczniom, jak przygotować się do napisania takiej wypowiedzi, **analizując część polecenia, notując kluczowe informacje i wpisując argumenty**, których będą chcieli użyć.

GET SMARTER

Przed napisaniem pracy przeczytaj uważnie polecenie i podkreśl informacje, które należy przekazać. Pamiętaj, że niektóre podpunkty mogą wymagać rozwinięcia dwóch informacji. Staraj się używać zdań złożonych (z jednym spójnikiem), ale niezbyt długich. Podziel swoją pracę na akapity.

GET SMARTER

Zanim zaczniesz pisać rozprawkę „za i przeciw”, przemyśl jej kompozycję oraz argumenty, których chcesz użyć. Wstęp powinien zawierać tezę przedstawioną w zadaniu, a kolejne akapity przedstawiać odpowiednio zalety i wady problemu. Rozprawkę musi zakończyć krótkie podsumowanie. Postaraj się omówić tyle samo zalet jak i wad, a także je uzasadnić. Ponieważ rozprawki tego typu mają na celu obiektywne przedstawienie problemu, własne zdanie możesz przedstawić jedynie w zakończeniu.

4 Work in pairs and brainstorm two advantages and two disadvantages for each topic below.

- 1 learning by heart
- 2 having the same curriculum for all secondary school students
- 3 letting secondary school students choose the subjects they'd like to learn

Źródło: nowe *Repetitorium* do matury 2023, strona 18 i 51.

Kolejnym etapem pracy nad tworzeniem wypowiedzi będzie praca nad środkami językowymi – kiedy uczeń już postanowi, co chce napisać, z pewnością pomogą mu ćwiczenia prezentujące, jak ma to zrobić. Warto wyodrębnić **zestaw środków charakterystycznych dla danego typu tekstu** i pokazać go uczniom jako swoistą „ściągawkę”.

KNOW YOUR PHRASES

- **I've just got a part-time / full-time job offer from ...**
Właśnie otrzymałem/otrzymałam propozycję pracy na część etatu / na cały etat...
- **I've just been hired by / I've just signed a contract with ...**
Zostałem/Zostałam właśnie zatrudniony/zatrudniona / Właśnie podpisałem/podpisałam kontrakt z...
- **I think I did well in my interview though it was a very stressful experience.**
Myślę, że dobrze sobie poradziłem/poradziłam podczas rozmowy kwalifikacyjnej mimo, że było to bardzo stresujące doświadczenie.
- **I'm going to be in charge of a team of ...**
Będę odpowiedzialny/odpowiedzialna za zespół złożony z...
- **The working conditions seem fine / acceptable.**
Wydaje mi się, że warunki pracy są dobre.
- **I'll be getting 15 zlotys per hour.**
Będę zarabiać 15 złotych za godzinę.
- **On the one hand, I feel excited / thrilled to start earning my first wages.**
Z jednej strony, to bardzo ekscytujące, że po raz pierwszy zacznę otrzymywać wynagrodzenie.
- **On the other hand, I worry if I'll be able to ...**
Z drugiej strony, martwię się czy będę w stanie...

Źródło: nowe *Repetitorium* do matury 2023, strona 66.

Innym sposobem pracy nad tworzeniem zaawansowanego językowo tekstu jest następujące ćwiczenie: dokonując korekty językowej e-maila, artykułu czy rozprawki, poproś uczniów o zastąpienie kilku wyrazów bardziej zaawansowanymi synonimami oraz o dodanie tekstu jednego zdania w II lub III okresie warunkowym (bądź, na przykład, pytania pośredniego). Taki zabieg pomoże uczniom zdobyć więcej punktów w trzecim kryterium oceny.

Wszystkie wymienione wyżej formy pracy mają jedną ważną cechę wspólną: kładą nacisk na **proces tworzenia wypowiedzi pisemnych**. Zamiast oczekiwać możliwie bezbłędnego *produktu* końcowego, zaangażujmy uczniów w kilka ćwiczeń typu *process writing*. Uczniowie mogą:

- pisać wstęp lub jeden akapit w parach,
- tworzyć tekst wspólnie z całą klasą – na przykład po kolei dopisując kolejne zdanie do tworzonej wypowiedzi na tablicy,
- tworzyć wypowiedź pisemną stopniowo, na przykład po jednym akapicie, gdzie każdy kolejny akapit jest czytany i oceniany przez nauczyciela lub kolegę/koleżankę,
- opracować plan wypowiedzi po polsku, w grupach, porządkując informacje, które chcą zawrzeć w tekście, dzieląc je na poszczególne akapity oraz wypisując przydatne zwroty.

Część 7. Inne zmiany warte odnotowania

Kończąc naszą prezentację zmian, chcemy odnotować kilka kwestii o charakterze administracyjnym. W odróżnieniu od kwestii omówionych powyżej, raczej nie przełożą się one na to, co będzie działać się w Państwa klasach na co dzień, za przysłowiowymi zamkniętymi drzwiami, pomyśleliśmy jednak, że warto i tę „ściąagę” mieć pod ręką, dla porządku.

7.1. Waga poszczególnych części arkusza

	Poziom podstawowy		Poziom rozszerzony	
	2015	2023	2015	2023
Rozumienie ze słuchu	30%	25%	24%	25%
Rozumienie tekstów pisanych	30%	33%	26%	30%
Znajomość środków językowych	20%	22%	24%	23%
Tworzenie tekstów pisanych	20%	20%	26%	22%

Jak widać, mamy do czynienia z pewnymi modyfikacjami, takimi jak nieznaczny spadek udziału procentowego rozumienia ze słuchu na poziomie podstawowym i podobnie niewielki spadek wagi tworzenia tekstów pisanych na poziomie rozszerzonym. Z drugiej strony nieznacznie rośnie udział procentowy umiejętności czytania – i to na obydwu poziomach nowego egzaminu. Są to jednak zmiany na tyle nieduże, że trudno wyobrazić sobie, że w związku z nimi mieliby Państwo na przykład mniej uwagi poświęcać umiejętności słuchania, zwłaszcza że, jak pamiętamy, długość nagrań zwiększy się, a wraz z nią wyrafinowanie językowe tekstów słuchanych.

7.2. Losy części ustnej egzaminu

Z informacji, którymi dysponujemy w chwili redagowania niniejszego przewodnika (koniec września 2021) wynika, że – o ile nie nastąpi kolejna fala pandemii i związane z nią zmiany w organizacji nauczania – egzamin ustny wraca **od wiosny 2023**.

7.3. Próg zdawalności

Z informacji, jakimi dysponujemy na ten moment (komunikaty MEiN dostępne na oficjalnych stronach internetowych i w serwisach społecznościowych) wynika, że próg zdawalności egzaminu dojrzałości powinien powrócić **od 2025** roku.

7.4. Matura dwujęzyczna

W nowym *Informatorze* znajduje się zapis, regulujący jednoznacznie tę kwestię: na str. 8 (i ponownie na str. 147) czytamy, że do egzaminu z języka obcego nowożytnego na poziomie dwujęzycznym jako przedmiotu dodatkowego może przystąpić każdy absolwent, niezależnie od typu szkoły, do której uczęszczał, oraz od tego, czy danego języka uczył się w szkole. Jednocześnie część pisemna na poziomie dwujęzycznym staje się **obowiązkowa dla absolwentów szkół lub oddziałów dwujęzycznych**.

Część 8. Podsumowanie, czyli co dalej ...?

Mamy nadzieję, że lektura niniejszego przewodnika dowodzi, że czekają nas naprawdę istotne zmiany w formule i zawartości egzaminu dojrzałości z języka nowożytnego. Nowa matura to m.in.:

- zdecydowanie bogatsze słownictwo,
- dłuższe i trudniejsze teksty do czytania i słuchania,
- więcej zadań otwartych,
- szereg nowych (mikro)umiejętności wyższego rzędu,
- ogólnie znacznie więcej zadań głębokiego przetwarzania informacji językowej.

Pewnie wielu z Państwa zadaje sobie w tym momencie pytanie, jak dużo należy zmienić w codziennej szkolnej praktyce, aby jak najlepiej zareagować na nadchodzące zmiany, w szczególności na nowe typy zadań. Mamy nadzieję, że właśnie w tym kontekście będą Państwo analizować materiały i pomoce dydaktyczne, w tym naszą najnowszą propozycję, czyli *Repetitorium* wydawnictwa Macmillan, które powstało z myślą o nowym, trudniejszym egzaminie dojrzałości. Zapraszamy do zapoznania się z najważniejszymi atutami podręcznika na kolejnych stronach oraz wzięcia udziału w specjalnym programie *Pre-Own your Macmillan Repetitorium Matura 2023*, dzięki któremu będą Państwo mogli rozpocząć pracę z dwoma pierwszymi rozdziałami nowego *Repetitorium* podczas zajęć w klasie już od stycznia 2022 roku.

Pozwolimy sobie w tym miejscu zaznaczyć, że wydawnictwo Macmillan od wielu już lat specjalizuje się w opracowywaniu szalenie popularnych i powszechnie cenionych repetytoriów egzaminacyjnych, skutecznie przygotowujących kolejne roczniki maturzystów do egzaminu dojrzałości z języka angielskiego na obydwu poziomach.

Macmillan Hall of Fame

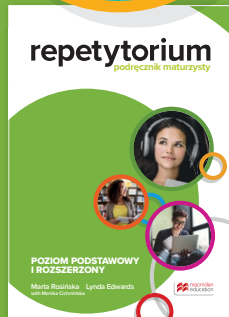
SUKCES NA MATURZE 2023 Z NOWYM REPETYTORIUM

Oddaję w Państwa ręce nowe *Repetytorium*, którego jestem dumną współautorką. Stworzyliśmy nowoczesny podręcznik w oparciu o *Informator do egzaminu maturalnego z języka angielskiego od roku szkolnego 2022/2023*, w stu procentach dostosowany do wymogów nowej matury. Znajdą w nim Państwo oczywiście wszystkie typy zadań egzaminacyjnych – nie tylko dużo ciekawych ćwiczeń na słownictwo i gramatykę oraz umiejętności językowe i środki językowe, lecz także szeroki zakres minićwiczeń rozwijających uczniów pod względem językowym i poznawczym.

Wierzę, że nasze *Repetytorium* będzie dużym wsparciem podczas przygotowań do obu poziomów egzaminu w nowej formule.

Pisanie podręczników to moja pasja – mam nadzieję, że także tym razem udało się ją odzwierciedlić w materiale, który stworzyłam.

Marta Rosińska

EXTENDED

SET LEKSYKALNY (TRZY ZDANIA)

2 W zadaniach 1–5 wpisz obok numeru zadania wyraz, który poprawnie uzupełnia wszystkie trzy zdania. Wymagana jest pełna poprawność ortograficzna wpisywanych wyrazów.

1 _____
Can you give me a _____ with this task please?
Don't worry. Help is at _____!
The headmaster shook my _____ and congratulated me on the tennis win.

2 _____
Max had a _____ face when he heard the biology presentation was still on.
Jenny and Chris go back a _____ way.
They've been friends since primary school.
Everyone will profit from inclusive education in the _____ run.

3 _____
The chairs in the library are so _____ that I find it really difficult to study there.
Don't be so _____ on Daisy. She's just joined our team so she can't possibly know everything.
It's _____ for me to say which type of exam is more stressful – the oral or the written one.

4 _____
My mother sits on the school _____, so she can have a say in how the school is run.
What has the teacher just put up on the _____?
We're about to go on _____, so I'll give you a ring later.

Kompleksowe wsparcie do nowej matury

W *Repetytorium* uczniowie znajdą szeroki zakres zadań maturalnych, które odpowiadają wymaganiom nowego egzaminu i *Informatora*. Dzięki temu, maturzyści będą mogli regularnie ćwiczyć m.in.:

- zadania otwarte na mediację w języku polskim i języku angielskim (w oparciu o kilka tekstów),
- zadania wymagające uzupełniania luk w zdaniach lub streszczenia w języku angielskim,
- zadania otwarte na gramatykalizację, słowotwórstwo i transformacje (także pod kątem poziomu podstawowego),
- zadania otwarte na set leksykalny.

Przygotowanie do obu poziomów egzaminu

Uczniowie znajdą w podręczniku dużą liczbę zadań egzaminacyjnych (wyróżnionych specjalnym symbolem) do obu poziomów matury – są one naturalnie wplecione w tok lekcji. Zadania oraz lekcje przygotowujące do egzaminu rozszerzonego są również wyraźnie oznaczone.

EXTENDED

UZUPEŁNIANIE STRESZCZENIA (J. ANGIELSKI)

4 Przeczytaj tekst i uzupełnij jego streszczenie. Uzupełnij luki 1–4 zgodnie z treścią tekstu, tak aby jak najbardziej precyzyjnie oddać jego sens. Luki należy uzupełnić w języku angielskim. W każdej lukę możesz wpisać maksymalnie trzy wyrazy.

Learning that she is going to attend an international school in Toronto, Canada, makes Ava feel (1) _____. But later on she becomes concerned about not being able to (2) _____ her daily routines. She is aware that she may not have been an exemplary student regarding her poor (3) _____ and achievements in exams, compared to her parents' own experiences, but feels that her failings have been exaggerated. Now, Ava is expected to take her studying (4) _____. On her first morning in the international boarding school Ava is feeling (5) _____; among the new students until she unexpectedly sees an old friend.

Rozwój i powtarzanie słownictwa

Materiał z podręcznika w przemyślany sposób pomaga uczniom skutecznie utrwalić kluczowe słownictwo pod kątem wszystkich tematów maturalnych. Dodatkowo:

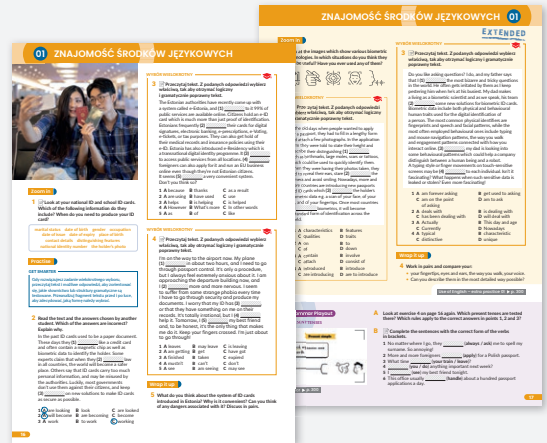
- każdy rozdział otwiera sekcja *Get Ready*, która wymaga od uczniów przypomnienia i użycia podstawowych słów i zwrotów,
- *Wordlisty* zostały stworzone we współpracy z nauczycielami, aby skutecznie ułatwić naukę. Sekcje *Activate* wspierają utrwalanie słownictwa, a nagrania MP3 prezentują prawidłową wymowę.

Trening środków językowych

Nowe *Repetytorium* daje uczniom możliwość regularnego ćwiczenia i utrwalania środków językowych dzięki osobnym lekcjom poświęconym temu zagadnieniu oraz różnorodnym zadaniom egzaminacyjnym, które sprawiają uczniom największy problem.

Warto pamiętać także o:

- dodatkowych ćwiczeniach *Use of English Extra Practice* do każdego rozdziału na końcu podręcznika,
- bestsellerowych zadaniach *Use of English worksheets* autorstwa dr Moniki Cichmińskiej, które zostały dostosowane do wymagań matury 2023.

Gramatyki nigdy nie jest za wiele – ważne, by była ćwiczona z zastosowaniem różnorodnych typów ćwiczeń, które zmuszają uczniów do myślenia, pobudzają poznawczo i emocjonalnie oraz dodatkowo utrwalają słownictwo.

Monika Cichmińska

Powtórka gramatyczna połączona z ćwiczeniem środków językowych

Podręcznik pomaga uczniom powtórzyć i utrwalić niezbędne struktury gramatyczne za pomocą animacji wideo znajdujących się w nowej sekcji **Grammar Payout**, która jest zintegrowana z lekcjami rozwijającymi znajomość środków językowych. Sekcja ta nie tylko umożliwia uczniom wykonanie krótkich ćwiczeń gramatycznych, lecz także zachęca do rozwiązania dodatkowych zadań z końca podręcznika, które łączą powtórzenie gramatyki z treningiem zadań naturalnych na środki językowe.

Tworzenie wypowiedzi pisemnych

Dedykowane lekcje na pisanie wspierają uczniów w zrozumieniu procesu tworzenia wypowiedzi pisemnych, z którymi spotkają się na maturze. Szczególnie pomocne są:

- sekcje *Get smarter*, czyli przydatne wskazówki dotyczące tworzenia różnych tekstów,
- sekcje *Know your Phrases* z przydatnymi zwrotami i frazami, które uczniowie mogą wykorzystać.

GET SMARTER

Każdy podpunkt zadania może dotyczyć innej funkcji językowej, np. wyrażenia opinii, relacjonowania, czy zapraszania. Funkcje wiążą się z określonymi konstrukcjami i czasami gramatycznymi, np. relacjonowanie – czasy przeszłe; wyrażanie opinii – czasy teraźniejsze. Uważnie przeanalizuj więc polecenie w poszukiwaniu kluczowych słów, które sugerują jakich konstrukcji użyć w wypowiedzi.

Rozwój komunikacji – także pod kątem egzaminu

Mówienie jest integralną częścią rozdziału – każda lekcja daje uczniom możliwość przećwiczenia tego, czego się nauczyli, w formie zadań komunikacyjnych.

- Lekcje poświęcone umiejętności mówienia pomagają zapoznać się z ustną częścią egzaminu oraz dostarczają wiele przydatnych zwrotów, wskazówek, pomysłów i argumentów.
- Zadania przygotowujące do matury ustnej pojawiają się także w lekcji dotyczącej słownictwa, dzięki czemu uczniowie mogą wykorzystać przećwiczone słówka w kontekście egzaminacyjnym.
- Zestawy do matury ustnej, sekcja *Speaking Bank* oraz materiały wideo są dodatkowym wsparciem podczas przygotowań do matury ustnej.

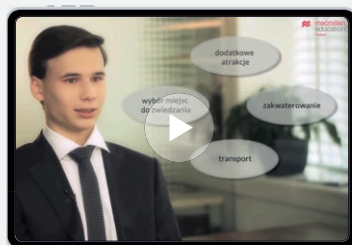
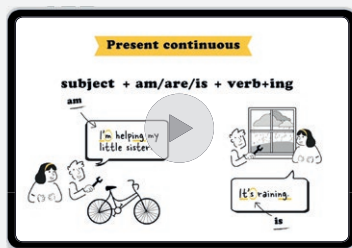

ROZMOWA Z ODGRYWIANIEM ROLI

15 Work in pairs. You have been offered the job of an office assistant in the town hall for the summer. You are not sure if you want to accept it. Talk about it with your partner. You have to discuss all the points below.

1) responsibilities	3) job satisfaction
2) wages	4) career prospects

MATERIAŁY I NARZĘDZIA WSPIERAJĄCE PRACĘ Z PODRĘCZNIKIEM

Angażujące nagrania wideo

Przygotowaliśmy trzy rodzaje filmów, które urozmaicą pracę z podręcznikiem.

- Nagrania z sekcji **Vocabulary Payout** (wraz z dedykowanymi kartami pracy) pomagają utrwalić poznane słownictwo i zwroty.
- Animacje gramatyczne z sekcji **Grammar Payout** w przejrzysty sposób prezentują struktury i zasady gramatyczne.
- Praktyczne filmy przedstawiające **wypowiedzi uczniów podczas egzaminu ustnego** oraz analizę dr Moniki Cichmińskiej na temat realizacji zadania egzaminacyjnego. Dzięki zastosowaniu formuły przed/po nagrania skutecznie prezentują wymagania i strategie rozwiązywania zadań na maturze ustnej oraz w motywujący sposób pokazują uczniom, jak odnieść sukces podczas egzaminu.

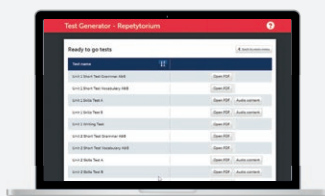
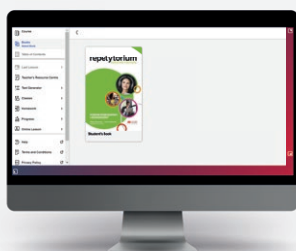
Nowoczesna aplikacja dla ucznia

Student's App to nowoczesne rozwiązanie dostępne na komputer, tablet i smartfon. W aplikacji uczniowie znajdują cyfrową wersję **Repetitorium** (z nagraniami i interaktywnymi zadaniami) oraz **dodatkowe ćwiczenia powtarzające i utrwalające materiał leksykalno-gramatyczny z każdego rozdziału.**

Praktyczne materiały i narzędzia dla nauczyciela

Dostępne materiały i narzędzia cyfrowe ułatwią Państwu organizację oraz prowadzenie zajęć – zarówno w klasie, jak i zdalnie.

Aplikacja na komputery pozwala wyświetlać na tablicy **interaktywnej** materiał z podręcznika (z interaktywnymi ćwiczeniami oraz nagraniami), **zakładać klasy**, **zadawać uczniom** dostępne zadania jako pracę domową oraz **monitorować poprawność i zakres ich wykonania.**

W **generatorze testów** znajdują Państwo **zestaw gotowych testów** odpowiadających wymaganiom nowego egzaminu maturalnego na obu poziomach (np. kartkówki sprawdzające znajomość słownictwa oraz gramatyki, testy po rozdziale, próbne arkusze maturalne do egzaminu pisemnego i ustnego). Mogą Państwo także **tworzyć własne testy** dostosowane do potrzeb danej klasy.

Bogata **Książka nauczyciela** zapewnia łatwy dostęp do materiałów potrzebnych do przeprowadzenia lekcji. Zawiera:

- **strony z Książki ucznia** z nadpisanymi odpowiedziami,
- **karty pracy do filmów Vocabulary Payout**,
- **zestaw dodatkowych poleceń** na tworzenie wypowiedzi pisemnych (na obydwu poziomach egzaminu),
- **bestsellerowe Use of English worksheets** autorstwa dr Moniki Cichmińskiej – dostosowane do wymagań nowej matury 2023!

ROZPOCZNIJ PRACĘ Z NOWYM REPETYTORIUM JUŻ W STYCZNIU!

Uczniom, którzy wiosną 2023 roku zmierzą się z nowym, trudniejszym egzaminem maturalnym, pozostało niewiele czasu na przygotowania. W ostatnich miesiącach otrzymaliśmy od Państwa dużą ilość zapytań o nowe *Repetytorium* i możliwość rozpoczęcia pracy z nim już w drugim semestrze obecnego roku szkolnego. W odpowiedzi na Państwa prośby przygotowaliśmy program Pre-Own your Macmillan Repetytorium Matura 2023, w ramach którego przekazemy nauczycielom szkół średnich (bezpłatnie!) dwa pierwsze rozdziały nowego *Repetytorium* już w styczniu 2022 roku!

Skontaktuj się z reprezentantem i zgłoś chęć udziału w programie do 31.12.2021.

Otrzymaj drukowane materiały w styczniu 2022 roku.

Jaki zestaw materiałów otrzymasz?

- Wydrukowany materiał nauczyciela: dwa rozdziały *Repetytorium* (z kluczem odpowiedzi) oraz indywidualny kod dostępu do wersji DEMO aplikacji nauczyciela.
- Wydrukowany materiał dla uczniów: dwa rozdziały *Repetytorium*, indywidualny kod dostępu do DEMO cyfrowego podręcznika oraz kod promocyjny na zakup pełnej wersji *Repetytorium*.

Jesteśmy przygotowani na różne scenariusze!

W przypadku nauki zdalnej otrzymasz wydrukowany materiał nauczyciela oraz kody DEMO cyfrowej wersji podręcznika dla uczniów!

Rozpocznij z uczniami przygotowania do nowej matury 2023 od drugiego semestru obecnego roku szkolnego.

Kontynuuj pracę z pełną wersją *Repetytorium* od marca 2022 roku. Twój uczeń będzie mógł kupić podręcznik w promocyjnej cenie!

Dowiedz się więcej na www.macmillan.pl/nowe-repetitorium

NOWE REPETYTORIUM DO MATURY 2023

Nowe *Repetitorium* autorstwa Marty Rosińskiej i Lyndy Edwards, z udziałem Moniki Cichmińskiej, umożliwia **kompleksowe i skuteczne przygotowanie** uczniów do matury 2023. Materiał w podręczniku jest **dostosowany do wymogów nowego egzaminu dojrzałości** – został napisany w oparciu o *Informator do egzaminu maturalnego z języka angielskiego od roku szkolnego 2022/2023*, dzięki czemu *Repetitorium* będzie optymalnym wsparciem podczas przygotowań do obu poziomów egzaminu.

Nowe *Repetitorium* to także...

- **Powtórka struktur gramatycznych** połączona z treningiem zadań maturalnych na środki językowe.
- **Systematyczne utrwalanie i powtarzanie środków językowych** pod kątem obu poziomów egzaminu maturalnego.
- **Filmy wideo** wspierające naukę słownictwa i gramatyki oraz ułatwiające przygotowanie do egzaminu ustnego.
- **Aplikacja dla ucznia** z cyfrową wersją podręcznika i interaktywnymi ćwiczeniami, które ułatwią samodzielną naukę.
- **Materiały i narzędzia dla nauczyciela** wspierające codzienną pracę z podręcznikiem, tj.: wielofunkcyjna aplikacja na komputer, generator testów, bogata *Książka nauczyciela*.
- **Bestsellerowe *Use of English worksheets*** autorstwa dr Moniki Cichmińskiej dostosowane do wymagań matury 2023.

Rozpocznij pracę z nowym *Repetitorium*!

Weź udział w programie

Pre-Own your Macmillan Repetitorium Matura 2023

Dowiedz się więcej na www.macmillan.pl/nowe-repetitorium
i skontaktuj się z reprezentantem

